

שר המשפטים

י ר ו ש ל י ם

טי"ז אלול תשע"ט
16 ספטמבר 2019

מס' מכתב: 2019-9725
פנימי: ב.מ.

לכבוד
בית המשפט העליון, כב' הש' יצחק עמית
יו"ר לשכת עוה"ד, עו"ד אבי חימי

שלום רב,

הנדון: תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018

קיבלתי וקראתי את מכתביכם מימים 8.9.19, 9.9.19, וכן ארבעה מכתבים שהוצאתם תחת ידיכם ביום 10.9.19.

כידוע, מרגע כניסתי לתפקיד וקבלת האחריות על משרד המשפטים לפני כשלושה חודשים, הרפורמה בתקנות סדר הדין האזרחי (להלן: הרפורמה) הייתה אחד הנושאים להם הקדשתי את הזמן הרב ביותר, משאב מוגבל בתקופה זו, בעיקר בהיתן שחלק גדול מזמן זה אני מכהן גם בתפקיד השר וגם בתפקיד מנכ"ל המשרד, מסיבות ידועות.

הרפורמה החלה להיבנות עוד תחת כהונתה של ציפי לבני כשרת המשפטים, והמשיכה לקרום עור וגידים תחת כהונתה של קודמתי איילת שקד.

גישתי העקרונית כלפי הרפורמה היא חיובית, ואני מקבל את הרעיון שיש מקום לרענן ולחדש את התפיסה הנוהגת, המבוססת על מאות תקנות ותתי תקנות משנות השישים ואילך.

שר המשפטים

יחד עם זאת, לא יכולתי להתעלם מפניות רבות המבקשות לדחות את כניסת הרפורמה לתוקף לצורך תיקון והיערכות מחדש, שהגיעו אלי מגורמים שונים, ובהם (רשימה חלקית):

יו"ר לשכת עוה"ד וראשי מחוזות בלשכה, פרופ' טליה איינהורן, ד"ר אסף פוזנר, יו"ר ארגון הפרקליטים עו"ד אורית קורין, עורכי דין רבים העוסקים בתחום האזרחי, וכן מי שאני רואה בו את אחד המומחים הגדולים לסדר דין האזרחי, שספריו שימשו אותנו בלימודי המשפטים – כב' הש' בדימוס אורי גורן.

בנוסף לפניות אלה, התפרסמו גם מספר פניות פומביות, חלקן גם במאמרים שפורסמו בעיתונות, כל פניה ונימוקה.

חשבתי שנוון יהיה לנסות ולתקן את הדרוש תיקון בחודשים שנתרו עד כניסת התקנות לתוקף בחודש פברואר הקרוב, ניסיון שלשמו ביקשתי אתכם להתכנס יחד לקיום ישיבות בראשות כב' הש' עמית ובהשתתפות נציגי לשכת עוה"ד, לאחר שהטענה שחזרה על עצמה היא שבדיונים הקודמים לא ניתן המקום הראוי לנציגי הלשכה, שהם ה"לוחמים" בשטח שיאלצו להתמודד באופן יומיומי עם הרפורמה.

יצויין כי לאחר שנודע לציבור על קיומן של ישיבות אלה – הגיעו פניות נוספות מגורמים שונים ובהם: הקרן הפנימית לביטוחי הממשלה, פרקליטות המדינה, קופת חולים כללית, המבקשים גם הם לערוך תיקונים ברפורמה.

אך למרבה הצער, כעולה ממכתביכם, לאחר מספר ישיבות ארוכות לא נרשמה התקדמות מספקת ועל כן יש לקבל החלטה.

בטרם ההחלטה – אני מבקש להביע את תודתי והוקרתי על המאמצים הרבים שהושקעו על ידי כל הגורמים ובראשם כב' הש' עמית בניסיון להגיע למתווה מוסכם של הרפורמה. המאמצים הללו לא ירדו לטמיון אם כי מפירותיהם נהנה ככה"נ בעתיד.

כאמור, אני רואה ברפורמה גם צדדים חיוביים, ומסכים שיש לערוך רענון בדין הקיים.

יחד עם זאת, בהיבטים הבאים אני רואה מכשול מהותי ומשמעותי הדרוש תיקון, ואדגיש שגם כאן המדובר ברשימה חלקית בלבד:

העיתוי – הרפורמה, שהיא משמעותית ודרמטית בקנה מידה לאומי, צפויה להיכנס לתוקף בחודש פברואר הקרוב, באמצע שנת המשפט.

שר המשפטים

היות שממילא ברור כי תהיינה תקלות עם כניסת הרפורמה לתוקף ויהיו "חבלי לידה" שעלולים להביא גם למחירים כלכליים למשק ולציבור – לא נכון יהיה להכניס אותה דווקא באמצע שנת המשפט, כאשר ניתן לעשות זאת בתקופת הפגרה – דבר שיביא לצמצום התקלות.

אמת, הדחיה האחרונה שבוצעה על ידי קודמתי בתפקיד איילת שקד, הייתה לבקשת לשכת עוה"ד – שהלינה על הצורך בהיערכות. אך כרגע אינני עוסק בשאלת "מי צודק", אלא בשאלת "מה נכון לעשות" וכשהחלופות הן להכניס רפורמה כה משמעותית בעיצומה של שנת משפט או להמתין מספר חודשים לתקופת הפגרה – הדחיה נראית מתבקשת ומובנת מאליה. המצב הנוהג עשרות רבות של שנים יוכל להמשיך לנהוג לעוד מספר חודשים.

זאת במיוחד נוכח ההערות הרבות שהצטברו והתיקונים הרבים המתבקשים, אשר יקשו על ההיערכות לקראת מועד הכניסה לתוקף הנוכחי של הרפורמה.

ודאות במשפט – כיום עולה תחושה קשה בקרב רבים מעורכי הדין, לפיה אין יכולת לקיים ציפייה סבירה לגבי תוצאות ההליך המשפטי על פי הדין הקיים, ציפייה המאפשרת תכנון מוקדם, היערכות, ואשר נודעת לה משמעות כלכלית רבה במשק.

הרפורמה, בעיקר בעיתוי זה, תעמיק את תחושת אי הודאות, מכיוון שהיא תהיה חייבת להיות מלווה בפיתוח תורת משפט חדשה בבתי המשפט במחוזות השונים, וכך עלולות להתקבל פסיקות סותרות באשר לרפורמה וההסדרים הנובעים ממנה.

הסתירות הללו לא תבאנה רק להעמקת תחושת אי הודאות במשפט, אלא גם לריבוי דיונים בהליכי השגה על סוגיהם השונים (ערעורים וכדומה). יוצא אפוא, כי הרפורמה עלולה לגרום דווקא לעומס התדיינות משפטיות סביב פרשנות התקנות, דבר המנוגד לאחת ממטרותיה העיקריות של הרפורמה – להביא לחיסכון בזמן ובמשאבים.

פגיעה בציבור המתדיינים – הרפורמה מטילה מגבלות קשיחות על בעלי הדין ובאי כוחם הבאות לידי ביטוי בין היתר בסד זמנים קצר. אין מחלוקת כי המשאבים הדרושים בשלבי ההכנה למשפט לאחר כניסת הרפורמה לתוקף יהיו רבים יותר, ויביאו לתמחור מחדש ולהתייקרות השירותים המשפטיים לציבור.

בנוסף, ייתכן מאוד שהיכולות של משרדי עורכי דין גדולים לעמוד בנטל החדש הנובע מהרפורמה ייצרו יתרון שגם לו עלולות להיות משמעותות תקציביות לציבור המתדיינים.

שר המשפטים

בנוסף, הסרת מגבלת הזמן למתן פסק דין דווקא מצדם של השופטים (התקנות כיום מחייבות את השופטים לתת פסק דין בתוך 30 ימים) והחלפתה במונח הערטיילאי "בהקדם האפשרי" גם היא עלולה להיות פתח לעינוי דין ופגיעה משמעותית בציבור המתדיינים.

שיקול דעת שיפוטי רחב מדי – קביעת שורה של מטרות הנתונות לפרשנות נרחבת ובהן "עקרונות חוקתיים", "ראוי", "הוגן", "שוויוני", "מידתי" – הן כר פורה לפרשנות ולאקטיביזם שיפוטי, יצירת דין שלא על ידי המחוקק, דין שיהיה שונה משופט לשופט – ומנוגדת למטרה העומדת לכאורה בבסיס הרפורמה – ליצור ודאות שלטונית ולמנוע שרירותיות.

לסיכום, בכוונתי לערוך בחינה כוללת ומקיפה של הרפורמה, שהשלכותיה משתרעות הרבה מעבר למה שמסגרת הזמן הקצר העומד לרשותי לצורך העניין מאפשרת, ועל כן אורה בימים הקרובים על דחיית כניסתה לתוקף של הרפורמה לחודש ספטמבר 2020, במקום בחודש פברואר 2020, דבר שיאפשר לא רק את ההיערכות הנדרשת אלא גם לקיים את התיקונים הדרושים.

דומני כי ככל שהודעה כזו תובא לידיעת כל הגורמים במערכת מוקדם יותר, כך ייטב בהיבט התכנוני ועל כן לא נכון יהיה להמתין ולדחות מתן הודעה זו למועד הסמוך לכניסת הרפורמה לתוקף.

בברכה ובכבוד רב,

ח"כ אמיר אורנה
שר המשפטים

העתק:

נשיאת בית המשפט העליון, כב' הש' אסתר חיות
היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אביחי מנדלבליט
מנהל בתי המשפט, כב' הש' יגאל מרזל
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-חוקתי), עו"ד רוז נורי